

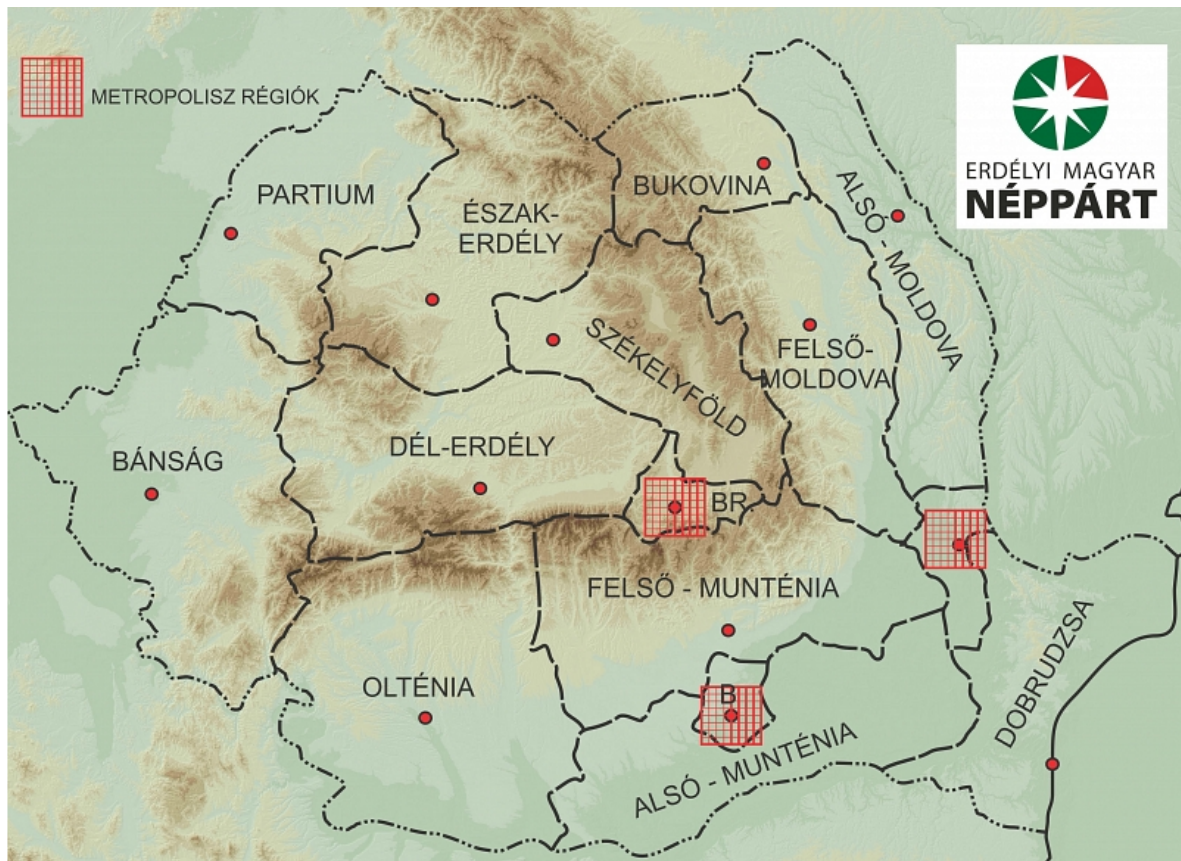

ERDÉLYI MAGYAR
NÉPPÁRT

www.neppart.eu

Javaslatok Románia regionális átalakítására

2013. 4. 26.

1. A logikai sorrendet, miszerint a regionalizáció a regionalizmust követi, be kell tartani. Az alulról induló kezdeményezéseket előnyben kell részesíteni a felülről irányított regionalizációval szemben.
2. Fogadjuk el, hogy a régiók esetenként már léteznek, a nagyrégiós identitásokat nem szabad felülírni. Valós identitással rendelkező területi egységeket kell lehatárolni, olyanokat, amelyeket a lakosság elfogad, a magáénak érez (elsődleges szempont).
3. A történelmi régiók többé-kevésbé megfelelnek az egységes regionális identitás kritériumának.
4. Az alulról jövő kezdeményezések mellett az is fontos szempont, hogy működtethető régiók jöjjenek létre, amelyek figyelembe veszik a valós térszerkezeti kapcsolatokat is (másodlagos szempont).
5. Az hogy egyveretű vagy változatos adottságokkal rendelkező régiók létrejöttét támogassuk, esetről esetre változik. Léteznek jól működő homogén felépítésű régiók szerte az Unióban, ugyanakkor egyes helyeken nem is lehet lehatárolni egyveretűeket.
6. Valamennyi regionális jelentőségű város központi szerephez jut. Eszerint a valós vonzásközponti funkciók is érvényesülnek (harmadlagos szempont).
7. A régióknak a hatáskörök többségét felülről kell kapniuk. A hatáskörök delegálása az aszimmetrikus regionalizmus elve alapján történhet, vagyis a régióknak történelmi, demográfiai, gazdasági stb. jellegzetességeik, helyi sajátosságaik, a kulturális és kisebbségi identitások figyelembe vételével egymásétól eltérő, sajátos jogállást lehet biztosítani. Ennek feltétele az, hogy a folyamat keretében konstruktívan és megoldás-orientáltan ötvöződjének a központilag irányított regionalizáció, valamint az alulról, lokálisan szerveződő regionalizmus törekvései.
8. A megyékre szükség van, de a megyehatárok felülvizsgálata szükséges.
9. Új megyék és megyeszékhelyek kijelölését is szükségesnek tartjuk.
10. NUTS1-es régiókat javasoljuk a három történelmi országrészt (Erdély, Havasalföld, Moldva).
11. Javasoljuk a közigazgatási reform „tesztelését”, időnkénti felülvizsgálatát.
12. A közakarat a regionalizmus alapja, de kiemelkedő fontosságú a regionalizáció folyamatában is. A régióhatárokon lévő településeket népszavazás útján soroljuk egyik vagy másik egységbe.
13. Kivételes esetben kívánatos külön metropolisz-régiók lehatárolása, olyan nagyvárosok esetében, amelyek országos vagy több régióra kiterjedő másodlagos központ szerepet is eljátszhatnak. Ilyenek: a főváros, Románia legnagyobb agglomerációja, a brassói agglomeráció, illetve az

ország legfontosabb konurbációja: a Galac-Brăila-várospár (ez esetben eltekintünk a történelmi határok szerepétől, mivel itt a térszerkezeti realitások felülírják a történelmi szempontot. A két regionális méretű város központjai között alig 20 km-es közúti távolság mérhető. Javasoljuk, hogy a várospár a moldvai nagyrégió részét képezze).

14. Mindhárom nagy országrész rendelkezne tehát egy-egy önállóan fejlesztendő metropolisz-régióval, amelyeknek „mozdony” szerepet szánunk. A többi egység integrált régió lenne, amelyekben a regionális központok a széles háttérrel együtt fejlődnek.
15. Az erdélyi nagyrégióban hat, a havasalföldiben öt, míg a moldvaiban négy NUTS2-es régiót javasolunk.
16. Erdély esetében a regionalizmus a legkarakteresebb, az identitástudat a legerősebb a Székelyföld régióban, ahol a népesség túlnyomó része bizonyítottan támogatja a fejlesztési régióvá válást a történelmi régióhatár mentén. Ezen a vidéken a közös identitástudat, a hagyományok, a közös akarat a térszerkezeti kapcsolatokon is túlmutatnak.
17. A Bánság szintén erős regionális identitással bír, Temesvár az ország egyik regionális központja. A történelmi kiterjedésen túl javasolt térszerkezeti okok miatt Aradot és Arad megyét is ebbe a régióba besorolni, mivel a 20. század során a Temesvár-Arad térszerkezeti vonal erőssége számos okból, és nemcsak a kis földrajzi távolság miatt, messze erősebbé vált a hagyományos Arad-Nagyvárad-vásárvonal mentén létező térszerkezeti vonalnál. A közelmúltban átadott autópálya szintén a Temesvár-Arad vonalat erősíti.
18. A Partium az éledező regionalizmus területe. A Bánsághoz hasonlóan ez a terület is nyugati irányban nyitott, kelet felé izolált, és élesen elválik a történelmi Erdély területétől. Nagyvárad regionális szerepköre és alkalmassága megkérdőjelezhetetlen, Szilágy és Szatmár megyéket is polarizálni képes. A létező Máramaros megyének a jelenlegi formában történő megtartását nem javasoljuk, nyugati részét Nagybányával a Partium, a történelmi Máramarost viszont Kolozs irányába integrálnánk, amely területtel vasúti összeköttetése is van.
19. Kolozsvár Erdély történelmi központja, egyértelműen polarizálja a történelmi országrész középső-északi részét, amelyen nem is található olyan városi település, mely rivalizálhatna vele. Észak-Erdély területét tehát Kolozsvár központtal integrálnánk régióba.
20. Dél-Erdély a 20. század során jelentősen átalakuló, valamikor többségben szász és román lakossággal bíró része a történelmi Erdélynek. A szász népesség napjainkra szinte eltűnt ugyan, de jelenlétének a nyomai és eredményei egyértelműen azonosíthatóak. A Székelyföldhöz hasonlóan itt is hagyományai vannak a regionális autonómiának. Természetes központja ma is, akárcsak a múltban Nagyszeben. A terület három oldalon (kelet, nyugat, dél) jól lehatárolt, elszigetelt, és a kelet-nyugat irányú völgyrendszer révén északi irányban sem rendelkezik erős térszerkezeti kötéllel. A szomszédos régiókkal a völgykapukon keresztül érintkezik (az Oltén délen és keleten, a Marosén nyugaton és északnyugaton, az Aranyosén északnyugaton, a Nagyküküllőén északkeleten). A régió belül Nagyszeben természetes ellenpólusa Brassó, amely népességileg és gazdasági szempontból is Szebennél jelentősebb nagyváros – az ország második legnagyobb közlekedési csomópontja, ahonnan az útvonalak szerteágaznak Erdély, Havasalföld és Moldva irányába. Három kultúra (a szász, a magyar és a román) találkozási pontja. A kitűnő közlekedés-földrajzi helyzet ellenére a Dél-Erdélyi Régióban periférikus elhelyezkedésű lenne. Mivel ez a regionális jelentőségű város egyben Románia legnagyobb (3 municípiumot és 5 várost magában foglaló) valós agglomerációjával rendelkezik, érdemes kiemelni az integrált területi rendszerből, hogy a több történelmi régióra sugárzó nagyváros a fővároshoz hasonlóan önállóan fejlesztendő metropoliszá váljék.
21. Havasalföld területén Olténia integrált régióként Krajova egyértelmű háttérhátszárja. Történelmi, identitásbeli, térszerkezeti viszonyai szerencsésen egybeesnek. Tulajdonképpen jelenleg is ebben a formában áll fenn, esetében nem szükséges komolyabb módosítás.
22. A munténiai területek tájjelleg szerint válnak ketté. A Déli-Kárpátok és részben a Kárpátkanyar lejtőin elhelyezkedő terület egyben a korai Havasalföld magterületének is számított. A közös tájjelleg mellett Argeș, Dâmbovița, Prahova kis történelmi kereskedővárosai, a pásztorkultúra, a borvidékek alapozzák meg a munténiai identitástudatot. Jelenlegi regionális jelentőségű, és egyben központi fekvésű városa, ugyanakkor az ország harmadik legnagyobb közlekedési csomópontja, Ploiești. Ettől délre már kifejezetten az alföldön terül el Alsó-Munténia, mely az új- és a jelenkorban lett Havasalföld, majd Románia központi területe. Egyveretű régió, természetes vonzásközpontja a főváros, Bukarest, amelyet a jelenlegi viszonyoknak megfelelően kiemelt metropolisz-régióként képzelünk el.

23. Dobrudzsa markáns térszerkezeti választóvonalak által határolt történelmi régió. Hagyományos központja Konstanca, Románia fő kikötővárosa.
24. A keleti országrész karakteres történelmi régiója Bukovina, mely 1920-ig szintén rendelkezett belső önkormányzattal. A jelenlegi Szucsáva megyét fedi le nagyjából.
25. A tulajdonképpeni Moldvát a két nagy regionális jelentőségű városból induló erővonalak mentén, továbbá a völgyrendszerek és a hozzájuk igazodó infrastruktúra, illetőleg a tájjelleg alapján két részre: Alsó- és Felső-Moldvára különítenénk el. Ezek déli részén, Moldva és Havasalföld Al-Dunai érintkezésénél található Románia legfontosabb konurbációja, ahol két regionális jelentőségű város központja alig 20 km-es távolságban fekszik. Ezek integrációja hozza létre az ország második legnépesebb metropoliszát. Ipari és intermodális közlekedési potenciáljuk is a leválasztott fejlesztést támogatja. A két municípium együttesen – Brassóhoz és Bukaresthez hasonlóan – több régióra kiterjedő természetesen vonzásközponti funkciót is elláthat, indokolt tehát a metropolisz-régióként történő kezelésük.